

Työeläkelaitoksille

TYÖNTEKIJÄIN ELÄKELAIN MUUTOKSIA

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta ja laiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 a §:n muuttamisesta (HE 81/89).

Yksilöllisen varhaiseläkkeen myöntäminen

Julkisen sektorin joustavien eläkemuotojen voimaantulon vuoksi yksityisen sektorin työeläkelakeja koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettavaksi. Ehdotuksen mukaan työntekijällä olisi oikeus saada yksityisen sektorin työeläkelakien mukainen yksilöllinen varhaiseläke, vaikka eläkeajaksi ei voitaisikaan lukea eläkkeen saamisen edellytyksenä olevaa eläkeikään jäljellä olevaa aikaa. Tämä koskisi niitä tilanteita, joissa työntekijälle myönnetään yksilöllinen varhaiseläke myöhemmän työtai virkasuhteen perusteella. Tätä koskeva säännös ehdotetaan lisättäväksi TEL 4 e §:n 1 momenttiin. Vastaava muutos tehdään myös LEL 4 a §:n 1 momenttiin. Viittaussäännösten kautta muutos koskee myös yrittäjäeläkejärjestelmiä.

Ehdotettu muutos on tarkoitettu väliaikaiseksi. Ansioeläkejärjestelmän viimeisen laitoksen periaatetta tutkinut toimikunta on ehdottanut tämän periaatteen toteuttamista koko ansioeläkejärjestelmässä (KM 45/88). Viimeisen laitoksen periaatteen toteuttamista koskevassa hallituksen esityksessä todennäköisesti ehdotetaan työkyvyttömyyseläkkeitä koskevan ns. laukaus säännöksen sisällyttämistä yksityisen puolen työeläkelakeihin.

Osa-aikaeläkkeen määräytyminen

Osa-aikaeläkkeen määräytymistä koskevaa TEL 5 c §:ää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siinä otettaisiin huomioon ne tilanteet, joissa osa-aikaeläke myönnetään myös julkisen puolen eläkelakien mukaan. Pykälän 1 momenttia sovellettaisiin silloin, kun osa-aikaeläkkeen perusteena oleva vakiintunut ansiotulo määrätään vain TEL:n mukaisen ansioiden perusteella ja 2 momenttia silloin,

LA/Outi Lehmus

23.5.1989

kun ansiotulo määrätään useamman lain mukaisten ansioiden perusteella.

Lisäksi pykälässä määritellään, miten kukin osa-aikaeläkkeen myöntävä järjestelmä vastaa osuudetaan siitä ansionalenemasta, jonka osa-aikatyöhön siirtyminen aiheuttaa edeltäneeseen kokoaikaiseen työskentelyyn verrattuna. Samalla selvennetään osa-aikaeläkkeen uudelleen laskemista.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohta

Työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohtaa koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi niissä tapauksissa, joissa sairauspäivärahan suorittaminen lakkaa sen vuoksi, että työntekijälle on myönnetty muun lain mukainen vanhuuseläke. Tarkoituksena on, että työkyvyttömyyseläke voitaisiin ensisijaisuusaikaa noudattamatta maksaa siitä ajankohdasta, jona muun lain kuin TEL:n mukainen vanhuuseläke alkaa.

Luottovakuutus

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että eläketurvakeskus voisi myöntää sijoitusluottovakuutuksen käytettäväksi myös kunnallisen eläkelaitoksen ja merimieseläkekassan sijoitusten ja saamisten vakuutena. Tätä varten työntekijäin eläkelakiin liittäisiin uusi 13 a §.

Voimaantulo

Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.1989.

ELÄKETURVAKESKUS

Tapio Karsikas
Helena Tapio

LIITTEET

Hallituksen esitys 81/89

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta ja laiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Julkisen sektorin joustavien eläkemuotojen voimaantumisen vuoksi yksityisen sektorin työeläkelakeja koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettavaksi. Ehdotuksen mukaan työntekijällä olisi oikeus saada yksityisen sektorin työeläkeläkelakien mukainen yksilöllinen varhaiseläke, vaikka eläkejaksi ei voitaisikaan lukea eläkkeen saamisen edellytyksenä olevaa eläkeikään jäljellä olevaa aikaa. Tämä koskisi kuitenkin vain niitä tilanteita, joissa työntekijälle myönnetään myöhemmän työ- tai virkasuhteen perusteella yksilöllinen varhaiseläke muun lain mukaan. Samalla osa-aikaeläkkeen määräytymistä koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että niissä otetaan huomioon tilanteet, joissa osa-aikaeläke myönnetään myös julkisen puolen eläkelakien mukaan.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohtaa koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi niissä tapauksissa, joissa sairauspäivärahan suorittaminen lakkaa sen vuoksi, että työntekijälle on myönnetty muun lain mukainen vanhuuseläke. Tarkoituksena on, että työkyvyttömyyseläke voitaisiin ensisijaisuusajankohdasta, jona muun lain kuin työntekijäin eläkelain mukainen vanhuuseläke alkaa.

Lisäksi esitys sisältää ehdotuksen, jonka mukaan eläketurvakeskus voisi myöntää sijoitusluottovakuutuksen käytettäväksi myös kunnallisen eläkelaitoksen ja merimieseläkekassan sijoitusten ja saamisten vakuutena.

Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1989.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Julkisen sektorin joustavien eläkemuotojen voimaantulosta aiheutuvat muutokset

1.1.1. Yksilöllisen varhaiseläkkeen myöntäminen

Valtion ja kunnan eläkejärjestelmissä joustavaa eläkeikäjärjestelyä koskevat säännökset tulevat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1989 (103

ja 110/89). Lainmuutosten mukaan yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytykset ovat lähtökohdiltaan samat kuin työntekijäin eläkelain (395/61, jäljempänä TEL) mukaan. Julkisissa eläkejärjestelmissä työolosuhteita arvioitaessa on kuitenkin myös otettava huomioon julkisen hallinnon erityisluonteesta johtuvat tietyille tehtäville asetettavat erityiset vaatimukset, jotka liittyvät yleiseen turvallisuuteen, henkilön omaan turvallisuuteen taikka työn vastuullisuuteen yleisen edun kannalta.

TEL:n 4 e § sisältää säännökset yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksistä. Yksi-

öllisen varhaiseläkkeen myöntäminen edellyttää työntekijän ikää, terveydentilaa ja työolosuhteita koskevien edellytysten lisäksi, että eläkettä määrättäessä eläkeajaksi voidaan lukea myös eläkeikään jäljellä oleva aika. Yksilöllistä varhaiseläkettä julkiselta sektorilta myönnettäessä tämä niin sanottu tuleva aika otetaan huomioon julkisen palvelussuhteen perusteella. Jotta yksilöllinen varhaiseläke voitaisiin tällöin myöntää myös jo aiemmin päättyneen TEL:n piiriin kuuluvan työskentelyn perusteella, on tästä tulevan ajan vaatimuksesta luovuttava. Muutos on tarpeen, jotta työntekijä saisi eläkkeelle siirtyessään hänelle karttuneen eläkkeen kokonaisuudessaan siitä riippumatta, minkä eläkejärjestelmän piiriin hän on työssäoloaikanaan kuulunut. Tätä koskeva säännös ehdotetaan lisättäväksi TEL:n 4 e §:n 1 momenttiin. Vastaava muutos on tehtävä myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 a §:n 1 momenttiin. Viittaussäännösten kautta muutos koskee myös yrittäjäeläkejärjestelmiä.

Ehdotettu muutos on tarkoitettu väliaikaiseksi. Ansoeläkejärjestelmän viimeisen laitoksen periaatetta tutkinut toimikunta (Komiteamietintö: 45/88), joka jätti mietintönsä 31 päivänä lokakuuta 1988, on ehdottanut niin sanotun viimeisen laitoksen periaatteen toteuttamista koko ansoeläkejärjestelmässä. Tämän periaatteen mukaisesti se eläkelaitos, jonka järjestämän eläketurvan piiriin eläkkeenhakija on viimeksi kuulunut pääsääntöisesti antaisi eläkkeenhakijalle päätöksen koko työeläkejärjestelmän eläketurvan osalta. Viimeisen laitoksen periaatteen toteuttamista koskevassa hallituksen esityksessä todennäköisesti ehdotetaan niin sanotun laukausäännöksen sisällyttämistä yksityisen puolen työeläkelakeihin. Tämän toteuttaminen merkitsisi sitä, että työntekijällä olisi oikeus saada yksityisen puolen eläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke aikaisemmin päättyneen työsuhteen perusteella automaattisesti ilman eri harkintaa aina silloin kun hänelle on myönnetty myöhemmän työ- tai virkasuhteen perusteella työkyvyttömyyseläke julkiselta sektorilta. Järjestelyyn liittyviä kustannusvastuita on kuitenkin vielä selvitettävä.

1.1.2. Osa-aikaeläkkeen määräytyminen

Vaikka joustavat eläke muodot toteutuvat julkisen puolen eläkejärjestelmissä pääsääntö-

sesti samansisältöisinä kuin yksityisen puolen eläkejärjestelmissä, on TEL:n osa-aikaeläkettä koskeviin säännöksiin tehtävä eräitä lähinnä teknisiä muutoksia. Nykyinen osa-aikaeläkkeen määrää koskeva TEL:n 5 c § on aikanaan säädetty yksityisen puolen osa-aikaeläkettä silmällä pitäen. Jotta mainittu säännös toimisi myös silloin, kun osa-aikaeläke myönnetään julkisen puolen eläkejärjestelmästä, on säännöstä tältä osin täsmennettävä. Ehdotuksen mukaan TEL:n 5 c §:ää muutettaisiin siten, että 1 momenttia sovellettaisiin osa-aikaeläkkeen perustuessa vain yhteen työeläkelakiin ja 2 momenttia sovellettaisiin silloin, kun eläke tulee myönnettäväksi useamman lain mukaan. Lisäksi pykälässä määritellään, miten kukin osa-aikaeläkkeen myöntävä järjestelmä vastaa osuudestaan siitä ansionalenemasta, jonka osa-aikatyöhön siirtyminen aiheuttaa edeltäneeseen kokoaikaiseen työskentelyyn verrattuna. Samalla selvennetään osa-aikaeläkkeen uudelleen laskemista.

1.2. Eläkkeen alkamisajankohta eräissä tapauksissa

Vuoden 1982 alusta voimaan tulleilla lainmuutoksilla sairauspäiväraha saatettiin ensisijaiseksi korvaukseksi työeläkkeisiin nähden. Tässä yhteydessä otettiin huomioon myös ne poikkeukselliset tilanteet, joissa työntekijällä on oikeus työeläkelakien mukaiseen täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen, mutta vain lyhyeltä ajalta tai ei lainkaan sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan. Näitä tapauksia silmällä pitäen työkyvyttömyyseläke säädettiin suoritettavaksi tietyin edellytyksin ensisijaisuusajaa noudattamatta työkyvyttömyyden alkamisesta lukien.

Eläkkeen alkamista koskeva TEL:n 4 d §:n säännös ei ota huomioon niitä tilanteita, joissa muun lain kuin TEL:n mukainen vanhuuseläke alkaa sairausvakuutuslain mukaisesti vahvistetun ensisijaisuusajan kuluessa. Tällainen tilanne on mahdollinen silloin, kun eläkeikä muun lain mukaan on alempi kuin TEL:n mukaan. Sairausvakuutuslain 15 a §:n mukaan päivärahaa ei makseta, jos työntekijä saa vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä. Tällöin työntekijä jää vanhuuseläkkeen alkamisen ja ensisijaisuusajan päättymisen väliseksi ajaksi vaille sekä sairauspäivärahaa että työkyvyttömyyseläkettä. Tätä ei voida pitää tarkoituksen-

mukaisena. Tämän vuoksi lainkohtaa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että työkyvyttömyyseläkettä voitaisiin suorittaa näissä tapauksissa samasta ajankohdasta kuin vanhuuseläke alkaa.

1.3. Eläketurvakeskuksen luottovakuutustoiminta

Eläkelaitosten sijoitusten ja lainojen vakuuksien tulee olla sellaiset, ettei sijoitustappioita synny. Eläkelaitosten lainojen vakuuksista säädetään vakuutusyhtiölaissa ja TEL:ssa. TEL:n 13 §:n 2 momentin mukaan sanotun lain alaisen eläkekassan tai eläkesäätiön sijoitusten ja saamisten vakuutena tulee olla sijoitusluottovakuutus. Vakuutus on otettava eläketurvakeskuksesta, joka on velvollinen pitämään vakuutuksen voimassa edellyttäen, että luottovakuutusmäärästä siltä osin kuin se ylittää sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman rajamäärän vaadittaessa asetetaan eläketurvakeskuksen hyväksymä muu vakuutus.

Vuoden 1988 alusta tuli voimaan kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muutos (260/87), jolla kunnallisia eläkkeitä varten perustettiin eläkevastuurahasto. Samalla säädettiin, että rahaston varat on sijoitettava turvaavasti ja tuloa tuottavasti. Tarkoituksenmukaista olisi, jos kunnallinen eläkelaitos voisi käyttää sijoitustensa ja saamistensa vakuutena eläketurvakeskuksen sijoitusluottovakuutusta. Nykyisten säännösten perusteella eläketurvakeskuksella ei kuitenkaan ole oikeutta myöntää luottovakuutusta kunnalliselle eläkelaitokselle. Tämän johdosta TEL:iin ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 a §, jonka mukaan eläketurvakeskus voisi antaa sijoitusluottovakuutuksen

myös kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaiissa tarkoitetun kunnallisen eläkelaitoksen sijoitusten ja saamisten vakuudeksi samoin ehdoin kuin TEL:n alaisille eläkelaitoksille.

Merimieseläkejärjestelmän ja muun yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän välistä yhteistoimintaa kehitetään jatkuvasti. Tämän johdosta olisi tarkoituksenmukaista, että eläketurvakeskuksen harjoittama luottovakuutusliike ulotettaisiin koskemaan tässä yhteydessä myös merimieseläkekassan lainanantoa.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole valtiontaloudellista merkitystä.

Arvion mukaan julkisen sektorin eläkejärjestelmistä myönnettävistä yksilöllisistä varhaiseläkkeistä noin 40 prosenttia olisi sellaisia, joihin liittyy yksityisen sektorin eläkejärjestelmän vapaakirjana myönnettävä eläke. Työeläkejärjestelmälle ehdotetusta muutoksesta aiheutuvat lisäkustannukset kymmenen vuoden kuluttua olisivat noin 10 miljoonaa markkaa ja kahdenkymmenen vuoden kuluttua noin 20 miljoonaa markkaa. Arviot perustuvat siihen olettamukseen, että kaksi kolmannesta yksilöllisistä varhaiseläkkeistä on nettolisäystä ja yksi kolmannes olisi joka tapauksessa alkanut perinteisenä työkyvyttömyyseläkkeenä.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohtaa koskevan ehdotuksen tarkoittamia tapauksia on vuosittain arviolta noin 200. Työeläkejärjestelmälle tästä aiheutuu lisäkustannuksia noin 300 000 markkaa vuodessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Työntekijäin eläkelaki

4 d §. Pykälä sisältää säännökset työkyvyttömyyseläkkeen ja sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan yhteensovittamisesta. Pykälän 2 momenttiin lisätään säännös työkyvyttö-

myyseläkkeen myöntämisestä siinä tapauksessa, että työntekijälle myönnetään muun lain kuin TEL:n mukainen vanhuuseläke. Tällöin TEL:n mukainen työkyvyttömyyseläke myönnetään sairausvakuutuslain mukaista ensisijaisuusajan päättymistä odottamatta vanhuuseläkkeen alkamisesta lukien.

4 e §. Pykälä sisältää säännökset yksilöllisen

varhaiseläkkeen saamisen edellytyksistä. Pykälän 1 momenttia täydennetään siten, ettei yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä vaadita huomioon otettavaksi eläkeikään jäljellä olevaa aikaa silloin, kun työntekijä saa yksilöllisen varhaiseläkkeen muun lain mukaan.

5 c §. Pykälässä on säännökset osa-aikaeläkkeen määrästä. Pykälän 1 ja 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että 1 momenttia sovellettaisiin silloin, kun TEL:n 4 f §:n 3 momentin mukaista vakiintunutta ansiotuloa määrättäessä otetaan huomioon vain TEL:n mukaiset ansiot. Pykälän 2 momentti koskisi sellaisia tilanteita, joissa vakiintunut ansiotulo määrätään useamman lain mukaisten ansioiden perusteella. Säännöksessä määriteltäisiin eri työeläkelakien osuus ansionalenemasta, jonka osa-aikatyöhön siirtyminen aiheuttaa kokoaikaiseen työskentelyyn verrattuna. Pykälän 3 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeen enimmäismäärästä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain kuin TEL:n mukaan, on tarpeen, että osa-aikaeläkettä vähennetään eri lakien kesken niiden mukaan ansaittujen eläkeoikeuksien suhteessa. Momenttiin lisätään tätä koskeva säännös. Pykälän 4 momentin säännöksiä selvennetään silmällä pitäen osa-aikaeläkkeen uudelleen laskemista. Uudelleen laskeminen saattaa tulla kysymykseen, vaikka työntekijän osa-aikatyön aikaisissa ansioissa ei olisikaan tapahtunut oleellista muutosta. Oleellista vähäisempikin muutos ansiotuloissa voi antaa oikeuden osa-aikaeläkkeeseen muun sellaisen

työeläkelain nojalla, jonka perusteella osa-aikaeläkettä ei ole voitu myöntää aikaisemmin.

13 a §. Ehdotetussa uudessa pykälässä säädettaisiin, että eläketurvakeskus voi antaa sijoitusluottovakuutuksen myös merimieseläkessä ja kunnallisen eläkelaitoksen sijoitusten ja saamisten vakuudeksi.

1.2. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki

4 a §. Pykälän 1 momenttiin lisätään TEL:n 4 e §:n 1 momenttiin ehdotettua säännöstä vastaava säännös yksilöllisen varhaiseläkkeen myöntämisestä, vaikka eläkeikään jäljellä olevaa aikaa vastaavaa palkkaa ei enää voida ottaa huomioon tämän lain mukaan. Muutos koskee niitä tilanteita, joissa työntekijälle on myönnetty myöhempään virka tai työsuhteeseen perustuva yksilöllinen varhaiseläke.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan samasta ajankohdasta kuin joustavat eläkemuodot tulevat voimaan julkisen sektorin eläkejärjestelmissä eli 1 päivänä heinäkuuta 1989.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 d §:n 2 momentti, 4 e §:n 1 momentti ja 5 c §,
 sellaisina kuin ne ovat, 4 d §:n 2 momentti ja 4 e §:n 1 momentti 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (666/85) sekä 5 c § 8 päivänä elokuuta 1986 annetussa laissa (603/86), ja
lisätään lakiin uusi 13 a § seuraavasti:

4 d §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 4 §:n 3 momentin mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 1 momentissa mainitulta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä tai jos työkyvyttömyyseläke myönnetään 4 e §:ssä tarkoitettuna yksilöllisenä varhaiseläkkeenä. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tämä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päivärahahakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan. Jos päivärahan suorittaminen lakkaa ensisijaisuusajana sairausvakuutuslain 15 a §:n perusteella sen vuoksi, että työntekijälle myönnetty 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukainen vanhuuseläke alkaa, työntekijälle suoritetaan täyttä työkyvyttömyyseläkettä sanotun eläkkeen alkamisesta lukien, kuitenkin aikaisintaan 4 §:n 3 momentissa säädetystä ajankohdasta.

4 e §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 3 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 55 vuotta täyttäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen

liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeutavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

5 c §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu, 60 vuotta täyttäneellä työntekijällä 44 prosenttia 4 f §:n 3 momentin mukaan määritellyn tämän lain piiriin kuuluvasta ansiotyöstä saadun vakiintuneen ansiotulon ja 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta. Jos osa-aikaeläke alkaa myöhemmin kuin sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta, edellä mainittua prosenttilukua korotetaan 1/3 prosenttiyksikköä jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijän ikä osa-aikaeläkkeen alkaessa ylittää 60 vuotta.

Jos työntekijä on ennen osa-aikatyötä ollut samanaikaisesti kahdessa tai useammassa 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohje-

säännön tai eläkesääntöjen piiriin kuuluvassa sellaisessa ansiotyössä, jonka perusteella eläkettä määrättäessä otettaisiin huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä, osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan erotuksesta, joka saadaan vähentämällä mainituista töistä saatujen ansiotulojen yhteismäärästä osa-aikatyön aikaisten ansiotulojen yhteismäärä. Erotus jaetaan ansionalenemien suhteessa niiden mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläkesääntöjen mukaisiin osiin, joiden perusteella työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa kunkin lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön piirissä tapahtunutta ansionalenemää.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä 8 §:n mukaisesti yhteensovitetusta eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan ja tässä tarkoitettu ra-

jaus vähentää osa-aikaeläkettä, vähennys tehdään näiden lakien ja sääntöjen kesken niiden mukaan ansaittujen eläkeoikeuksien suhteessa.

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut muutos, joka olennaisesti poikkeaa yleisestä palkkahityksestä tai ansiotuloissa on tapahtunut muutos, jonka perusteella hän saa oikeuden osa-aikaeläkkeeseen sellaisen lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön nojalla, josta hänellä ei aikaisemmin ole ollut oikeutta osa-aikaeläkkeeseen. Vakiintuneena ansiotulona pidetään tällöin ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäistä kertaa määrättäessä.

13 a §

Eläketurvakeskus voi antaa 13 §:ssä tarkoitettuna sijoitusluottovakuutuksen myös merimieseläkeläisissä tarkoitettuna merimieseläkekassan ja kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkeläisissä tarkoitettuna kunnallisen eläkelaitoksen sijoitusten ja saamisten vakuudeksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1989.

2.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (667/85) näin kuuluvaksi:

4 a §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 3 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 55 vuotta täytäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä

määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettuna ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöl-

lisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen työntekijäin

eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1989.

Helsingissä 19 päivänä heinäkuuta 1989

Tasavallan Presidentti

Ministeri

1.

Laki
työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 d §:n 2 momentti, 4 e §:n 1 momentti ja 5 c §,

sellaisina kuin ne ovat, 4 d §:n 2 momentti ja 4 e §:n 1 momentti 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (666/85) sekä 5 c § 8 päivänä elokuuta 1986 annetussa laissa (603/86), ja *lisätään* lakiin uusi 13 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 d §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, täyttää työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 4 §:n 3 momentin mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 1 momentissa mainitulta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä tai jos työkyvyttömyyseläke myönnetään 4 e §:ssä tarkoitettuna yksilöllisenä varhaiseläkkeenä. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, täyttää työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 4 §:n 3 momentin mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 1 momentissa mainitulta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä tai jos työkyvyttömyyseläke myönnetään 4 e §:ssä tarkoitettuna yksilöllisenä varhaiseläkkeenä. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraahakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan. *Jos päivärahan suorittaminen lakkaa ensisijaisuusaikana sairausvakuutuslain 15 a §:n perusteella sen vuoksi, että työntekijälle myönnetty 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukainen vanhuuseläke alkaa, työntekijälle suoritetaan täyttää työkyvyttömyyseläkettä saanutun eläkkeen alkamisesta lukien, kuitenkin aikaisintaan 4 §:n 3 momentissa säädetystä ajankohdasta.*

4 e §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 3 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 55 vuotta

4 e §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 3 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 55 vuotta

Voimassa oleva laki

täyttäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettua ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeutavansa ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Ehdotus

täyttäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitettua ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeutavansa ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, *ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.*

5 c §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu, 60 vuotta täyttäneellä työntekijällä 44 prosenttia 4 f §:n 3 momentin mukaan määritellyn tämän lain piiriin kuuluvasta ansiotyöstä saadun vakiintuneen ansiotulon ja tämän lain piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta. Jos osa-aikaeläke alkaa myöhemmin kuin sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta, edellä mainittua prosenttilukua korotetaan 1/3 prosenttiyksikköä jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijän ikä osa-aikaeläkkeen alkaessa ylittää 60 vuotta.

Jos työntekijä on samanaikaisesti kahdessa tai useammassa 4 f §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa ansiotyössä ja jos työntekijän osa-aikatyöhön siirtymistä edeltäneiden 4 f §:n 3 momentissa tarkoitettujen yhteenlaskettujen ansiotulojen ja osa-aikatyön aikaisten yhteenlaskettujen ansiotulojen erotus on 1 momentissa sanottua erotusta pienempi, osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan pienemmästä erotuksesta.

2 390640j

5 c §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu, 60 vuotta täyttäneellä työntekijällä 44 prosenttia 4 f §:n 3 momentin mukaan määritellyn tämän lain piiriin kuuluvasta ansiotyöstä saadun vakiintuneen ansiotulon ja 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta. Jos osa-aikaeläke alkaa myöhemmin kuin sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta, edellä mainittua prosenttilukua korotetaan 1/3 prosenttiyksikköä jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijän ikä osa-aikaeläkkeen alkaessa ylittää 60 vuotta.

Jos työntekijä on ennen osa-aikatyötä ollut samanaikaisesti kahdessa tai useammassa 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen piiriin kuuluvassa sellaisessa ansiotyössä, jonka perusteella eläkettä määrättäessä otettaisiin huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä, osa-

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä 8 §:n mukaisesti yhteensovitetusta eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä.

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut muutos, joka olennaisesti poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä.

aikaeläkkeen määrä lasketaan erotuksesta, joka saadaan vähentämällä mainituista töistä saatujen ansiotulojen yhteismäärästä osa-aikatyön aikaisten ansiotulojen yhteismäärä. Erotus jaetaan ansionalenemien suhteessa niiden mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläkesääntöjen mukaisiin osiin, joiden perusteella työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa kunkin lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön piirissä tapahtunutta ansionalenemaa.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä 8 §:n mukaisesti yhteensovitetusta eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan ja tässä tarkoitettu rajaus vähentää osa-aikaeläkettä, vähennys tehdään näiden lakien ja sääntöjen kesken niiden mukaan ansaittujen eläkeoikeuksien suhteessa.

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut muutos, joka olennaisesti poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä, tai ansiotuloissa on tapahtunut muutos, jonka perusteella hän saa oikeuden osa-aikaeläkkeeseen sellaisen lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön nojalla, josta hänellä ei aikaisemmin ole ollut oikeutta osa-aikaeläkkeeseen. Vakiintuneena ansiotulona pidetään tällöin ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäistä kertaa määrättäessä.

13 a §

Eläketurvakeskus voi antaa 13 §:ssä tarkoitettun sijoitusluottovakuutuksen myös merimieseläkeläisissä tarkoitettun merimieseläkekassan ja kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkeläisissä tarkoitettun kunnallisen eläkelaitoksen sijoitusten ja saamisten vakuudeksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1989.

2.

L a k i

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (667/85) näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

4 a §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 3 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 55 vuotta täytäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitetun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Ehdotus

4 a §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 3 momentissa on säädetty täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 55 vuotta täytäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitetun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, *ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1989.
